

AMIGOS DE CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curacao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2,— met
voortuitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0.50, voor elken regel meer fl. 0.07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.
UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curacao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10,— pa aña.
Un number só fl. 0.25.
Un anuncio di 1 te 7 regel, fl. 0.50 cada
regel mas fl. 0.07½.

Kardinaal Newman.

Der Katholieke Kerk van Engeland is een harer steunpilaren ontvallen. Maandag 11 Augustus overleed in het klooster der Oratorianen te Edgbaston, bij Birmingham, opnegentigjarige leeftijd Kardinaal John Henry Newman. Te Ealing bij Londen uit Anglikaanse ouders geboren, werd de beroemde man natuurlijk opgevoed volgens beginselen, die in het minst niet deden vermoeden, wat hij eenmaal zou worden voor de Katholieke Kerk. Zijn natuurlijke geaardheid trok hem tot den geestelijken stand. En het pleit voor de oprechtheid van zijn Anglicanisme, schoon niet minder voor zijn uitstekende verstandelijke begaaftheden, dat hij op zes en twintigjarige ouderdom toelid der universiteit van Oxford en predikant der Protestantische Gemeente aldaar benoemd werd. In zijn veelvuldige geschriften van dien tijd, toonde hij zich een volbloed Puseyist. Maar hoe verwant deze richting ook schijne aan de Katholieke Kerk, zij bedekte niet, dat Newman deze strijd bestreed en vooral streefde om zijn geloofsgenooten af te schrikken van den overgang tot de Katholieke Kerk. Dan, de geschiedenis van Paulus herhaalt zich in alle eeuwen in alle landen. Door het licht der goddelijke genade getroffen, legde de ijverige dienaar der "High Church" in 1845 de Katholieke geloofsbelijdenis af, een voorbeeld, dat een diepen indruk maakte op alle ernstige gemoederen en weldra door duizenden werd gevolgd. Van nu aan stond Newman aan de spits der Roomsche paladijnen. Talrijk zijn de belangrijke werken, waarmede hij de Kerk Gods verdedigde en die getuigenis geven van zijn uitgebreide kennis der H. Schrift, der H. Vaders, en van de Kerkelijke Geschiedenis, terwijl zij hem tevens den roem verworven van een der beste prozaschrijvers van zijn tijd. En ofschoon hij in polemieken, waar het den dienst der

gevonden waarheid gold, scherpgepunte pijlen op het kamp zijner vijanden richtte en met het zwaard der logica in den vuist nimmer genade schonk aan de logen, dwong nochtans de gloed zijner overtuiging den eerbied af zijner heftigste tegenstanders. Dezen immers betoonden hem na zijn bekeering niet minder hoogachting dan vroeger, waartoe voorzeker zijn heminnelijken eenvoud en groote nederigheid het hunne bijbrachten. Talentvol redenaar, arbeidde hij niet minder, en tot kort voor zijn dood, voor de teruggevoerde Moederkerk. Hij was tevens de oprichter der bovengenoemde Congregatie der Oratorianen in Engeland, waar Superior hij werd. Z. H. Paus Leo XIII stelde de groote verdiensten van den genaden Engelschman op den rechten prijs en benoemde hem tot Kardinaal van de orde der dikken, in het Consistorie van 12 Mei 1890.

Toen een kongregentsteking den eerbiedwaardigen in zijn laatste omgeving zoo geliefden grijsaard binnen weinige dagen wegrukte, wijdden de Engelsche dagbladen van alle kleur en richting waardige artikelen aan zijn nagedachtenis. Ook in het buitenland schreeven partijgenooten en tegenstanders in denzelfden toon. Wij laten hier, om der wille van het onverdocht getuigenis, den aanhef volgen, waarmede een Nederlandsch niet-katholiek blad zijn beknopt levensbericht inleidde:

— Kardinaal Newman is een van die mannen, die den stempel drukken op de eeuw, waarin zij leven. Hij was voor velen de volmaakte mensch. Zijn leven was gelijk men zich het leven voorstelt van een heilig man. Als jongeling strijdend voor zijn geloof, als man uitzaaiend het door hem gebedevonden zaad, later opgaand in stille aanbidding van de wereld en haar gewoeten.

Ongetwijfeld was kardinaal Newman een der schoonste figuren dezer eeuw. Door zijn rijkbegaafde natuur, zijn scherpzinnig verstand, en veelzijdige ontwikkeling en voor-

al door zijn gouden hart heeft hij een grooten invloed ten goede op zijn vaderland en geheel Europa uitgeoefend. Zijn werken dragen het kenmerk van het genie en zullen zijn naam tot in de volgende geslachten doen leven.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De Gouverneur wordt verhinderd op a. s. Zondag den 10, dezer visites te ontvangen.

Curacao den 5n, September 1890.
De Aankomst bij den Gouverneur.
J. VAN DER LINDE Schiedendoot.

Bij Koninklijk besluit dd. 3 Augustus 1890 is de heer A. E. J. van der Linde tot schiedendoot van de Secretarie van de Curacao, benoemd tot Generaal van de Curacao.

Bij Gouvernementsbesluit dd. 1 dezer s. m. den Heer van der Linde, van het Hof van Justitie in deze kolonie, tot herstelling van gezamenlijk een jaar verlof naar Nederland verleend.

Lijst van kinderen, die verlost zijn worden:

Eleonora Calister, Calufz, Diego L. Froonis, Frie, Felipe Gonzalez V., S. D. C. Gomez, C. Henriquez, D. Coen Henriquez, Ana Mauricia Henriquez, Joseph de Lima, Laber, Leonidia Liber, Pieterne Liber, Manuel E. Marten 2, Lucia Mateo, E. Iodía L. Michim, Delfina Muller, L. H. Pietersz & Co., E. N. Correa Perez.

Bij koninklijk besluit is: Eervol ontslag verleend op zijn verzoek; aan A. Boongaart, maj. der inf. van de landm. in W.-Indië, comm. der troepen van het garn. in Suriname.

In de parochie van Santa Rosa werd door Z. D. Hoogw. Mgr. H. A. M. Joosten den 3 Sept. 11. aan

112 personen het H. Sacrament des Vormsels toegediend.

—Daags daarna kondigden de vlaggen en wimpeltjes, die daar vroolijk wapperden, en de talrijke menigte, die zich naar de kerk begaf een nietwe feestelijkheid aan. Het leggen van den eersten steen van het aanstaande jongensweeshuis, hetwelk op dien dag plaats greep, mocht ook wel als een feest aangemerkt worden. Wij staan hier toch aan verblijdenden aanvang van een stichting, waarvan de behoefte sinds jaren gevoeld werd, die voor de behoeften van Curacao, zowel staats- als zedelijke, van hoog gewicht is, en desbetreffende stichting slechts kort geleden nog de *prima* scheen te heeten. Thans gaat het tot waardig plan werkdijkzaam werken.

De eerste beoogde stichting, hoe nu bijna vier jaren geleden, de ZEW. Heer A. Frie, pastoor van S. Rosa, bijeenzegening heeft toegestaan en aan knapen, om staats- en burger van de verveerdiging van een plan, dat eenmaal volvoerd, van groot belang zou zijn voor de Curacao'sche bevolking. Een weeshuis, ge-lijkt voor de meisjes, sinds jaren bestond, moest ook voor de jongens verrijzen. Het plan vond bij al men zag het nut en de noodzakelijkheid ervan in, en stemde het naar vermenen. Ook het Gouvernment gaf een blijk van belangstelling. Dat deed de *St. Joseph's stichting* geboren worden, meer bekend onder den naam van *Jongensweeshuis van Santa Rosa*. Menig onzer heeft die stichting reeds een bezoek verleend en ieder zal haar wel met denzelfden medelijdenden indruk verlaten hebben, maar toch ook met verwondering, hoe die twaalf gezonde knapen, zich zo vroolijk en op hun gemak gevoelen in het erbarmelijk gebouw, waar zij huisvesting, opvoeding en onderwijs genieten.

Het werd ook meer dan tijd naar de middelen om te zien, om in dat verblijf een verandering te brengen. De pastoor van S. Rosa vestigde zijn hoop vooral op het Moederland. Hij

FEUILLETON.

E manoe invisible.

UN CUENTA DI TEMPOE DI GUERRA DI NAPOLEÓN NA SPANJA.

Continuación.

Den nan cuater ó cinco nan a lográ mara Lanz sintá coe sus dos brazanan gerek afó contra lomba dje banki, di modi koe él no por a draai ni un banda ni otro. Caba e sergeant a sacá pida cabuya fo di su sacoe, él a cortá e belanan na pida pida i él a coeminsá mará nan un pa un na cada dede dje prisionero indefenso. Ora él tabata clá, él a bolbé coeminsá puntréle:

— ¿Oenda bo roemán ta?

— Mi no sabi.

— Giovanni, bai den coesjina bai cendé un luz trece aki pa mi.

E prisioneroe a keda ketoe.

— ¡Pa di tres i último bē! Pisani dici: "Bo ta dispuesto na entregá nos e desertor?"

Coe e palabranan ayí na boca, él a camná yegá cerca Lanz coe e luz koe e soldá a trece p'ele, i él a pegá e bel-

nan mará na dedenan di su víctima desgraciada. Cara dje Spanjó a bira corrá; él a primi su lipnan duroe riba otro, ma ni un "ai" él no a gritá, apesar koe él tabata sufri dolornan di más terrible, pasobra manteca dje belanan a keda ta coeri na su manoenan i tabata lamanta toer su cueroe na blaar.

— ¡Pa amor di Dios, misericordia! e dos muhénan a exclamá, buscando modo di penetrá te cerca Lanz. Ma e soldánan a pusjá nan atrás, bofonando di nan desesperación.

— ¡Estevan! ¡Mi querido esposo! un dje muhénan a gritá, fregando su manoenan. "Mi no por mira bo sufri asina; mi tin di declará."

— ¡Ha, ha, ha! e sergeant a hari; "mi a sabi koe lo tin algoe di redá."

— Ni un palabra, Mariana, e esposo dici coe un tono fuerte; "mi no ta sinti ningún dolor."

E esposa infeliz a zak na rodilja, clabandoe su miradanan na cieloe i moviendo su lipnan en senjal di oración. Atá un dje Italianonan a bati riba e sergeant su schouder i él a hizá su manoe moestréle riba un paloe haltoe koe tabata sombreá e cas coe su brazanan verde. Algoe tabatin ta soná den e ramanan,

koe no por a ser atribuí na vientoe, ma koe a adará bien pronto pa aparición di un homber. E soldánan a dal un gritoe di alegría, ora nan a mira e desertor riba e paloe i nan toer a mik nan skopet riba dj' éle. Na e momentoe ayí e muhénan a provechá di ocasión pa yega cerca Lanz, i na un instante nan a pagá e vlamnan koe tabata hasá e Spanjó heróico té na su polsnan.

— ¡Fuego (tirá)! e desertor a gritá. "Pasobra biboe mi no ta larga boso cogé mi."

— ¡Pas du tout (esai nó)! Pisani a respondéle. "Mi instrucción ta di cogé bo biboe; i asina tin di socedé; baha lihé, promer mi larga pegá e cas na candela."

E desertor a zak i él a saca un skopet scondé meimei di baranan di dak dje cas. El a mik, un tiroe a sali, ma e bala a pasa den Pisani su chacó. Na e mes momentoe un seis dje Italianonan a haci fuego, e desertor a boela na laria bin caí riba e dak, i morto él a lorá dal abao. E escena koe a toema lugar awor, ta demasiado horrible, demasiado horroroso pa nos trecéle na vista di público, i sin embargo lo ke a pasa ayí no ta un casoe excepcional durante e gue-

rra francés. Exasperá riba morto di un di nan companjero, i excitá dje binja fuerte catalán, e soldánan, mas animá koe tabá di nan gefe, a entregá nan mes den di más grandi furia. Ta te ora nan a satisfacé completamente nan rabia, nan a bolbe toema camina pa nan cuartel. E cas di coenucoe koe na nan yegada ayí, tabata mansión di un vida dichosa, pacífica i doméstica, a keda reducí na un montón di cinisji. Atá ayí tirá cadávernan toer mutilá, toer distruí dje dos muhé i e tres joenan, mientras Lanz biboe ainda, duroe mará na e banki, ma casi sin cara, mester a presencia, mirá coe su mes wowonan, crimen i barbaridad koe solo fierno por a inventá. i koe e monstrosnan a aplicá na e sernan di más querido di su corazón.

Nada difícil tabata pa e soldánan cruel i inhumano di representá nan hecho, ora nan a yega cuartel, di tal manera koe nan a sali enteramente liber di toer castigoe. Ta mandá nan tabata den un parte salvahe dje tera pa bai cogé un desertor; nan a haya resistencia, esai morto di un di nan companjero ta comprobá. Ta p'esai nan mester a haci uso di nan arma i nan no por ta responsable di consecucionan. I además, lo

ging een bedelreis ondernemen. Hij riep de weldadigheid in in verschillende steden van Venezuela, te New-York, te Londen en verbleef een jaar voor dat doel in Nederland. Zijn pogingen werden met een gelukkigen uitslag bekroond. De bijdragen die hij mocht ontvangen en vooral die der katholieken van Nederland stelden hem in staat het gebouw op trekken, waarvan nu II. Donderdag den eersten steen werd gelegd.

De gebeurtenis was te verblijdend, om haar niet eenigen luister bij te zetten. De Gouverneur onzer Kolonie werd uitgenoodigd den eersten steen van het nieuwe Jongensweeshuis te komen leggen. De HEGestr. Heer Barge, die der bevolking van Curaçao een warm hart toedraagt en die haar belangen, voor zoover die in de waardigheden, die Hij hier reeds bekleedde, aan hem waren toevertrouwd, steeds innig behartigd heeft, toonde groote belangstelling en nam de uitnoodiging gaarne aan. In den morgen van den Iden dezer begaf Z. H. E. Gestr., vergezeld van zijn adjudant, den WEGestr. Heer J. van der Linde Schotborg, zich naar de kerk van *Santa Rosa*, ten N. O. waarvan het terrein ligt, waar het nieuwe gebouw verrijzen zal. Op den weg daarheen, werd ZWE Gestr. opgewacht door een geïnproviseerd orkestje, die den Gouverneur esoteerde tot aan het kerkgebouw, waar Hij plechtig werd ingehaald en naar 't altaar gevoerd, waar de wijding van den eersten steen zou plaats hebben.

Z. D. Hw. Mgr. H. A. M. Joosten droeg Tot H. Misser op, om Gods zegen over de nieuwe stichting af te smeeken. In een kort maar voortreffelijk woord verklaarde Hij daarna de beteekenis der steenwijding in 't algemeen en van dit weeshuis in het bijzonder en wees er ten slotte op, hoe de tegenwoordigheid van den Gouverneur, die gesteld is om de stoffelijke en zedelijke belangen der Kolonie te bevorderen, aan de plechtigheid het eigenaardig karakter gaf. De steen werd daarop gewijd, de oorkonde voorgelezen, ondertekend en in de hote van den steen gesloten, die in processie naar het terrein werd gedragen, terwijl het koor den psalm aanhief: „Indien de Heer het huis niet bouwt, arbeiden zij te vergeefs, die het optrukken.“ Een talrijke menigte had op het terrein 't nieuwe weeshuis post gevat. Een schaar van priesters omringden de hooge. Verlegenwoordigers van de geestelijke macht, onder wie wij weder opmerkten den HEW. Heer Mgr. F. Kieckens, die nimmer ontbreekt, waar het een goed werk voor de bevolking van Curaçao geldt. De Bisschop sprak nog een en laatste zegen over den eersten steen, die daarop door den H. E. Gestr. Heer Barge werd gelegd.

Een gefluister van voldoening en onderdrukte vreugdekreten gingen op uit de menigte, die zich terugtrok, om doorgang te verleen aan aan den stoet, die zich naar de pas-

torie begaf. Daar betuigde pastoor *Erie* den Gouverneur zijn dank voor de belangstelling en de eere aan de nieuwe stichting bewezen en bracht de HEGestr. Heer Barge een heildronk uit op den Directeur van het Jongensweeshuis, wien hij ook namens de bevolking van Curaçao dank zegde voor zijn edel pogen, om krachtig mede te werken tot bevordering der stoffelijke en zedelijke belangen der Kolonie, die door een godsdienstige en praktisch verstandelijke opvoeding der jeugd niet weinig zal gebaat worden.

Na nog een weinig vertoeven en een vluchtig schoolbezoek verliet de Gouverneur *Santa Rosa*, meermalen zijn tevredenheid betuigende, over den arbeid, die voor het welzijn der bevolking aldaar ondernomen wordt. Moge het nieuwe Jongensweeshuis spoedig zijn voltooiing naderen en een verblijdende toekomst te gemoet gaan!

NEDERLAND.

Naar de *Huigsehe Cr.* vernemen, heeft Nederland van de overige betrokken autoriteiten verkregen, dat eerlang het telegraaftarief voor Java zal worden verlaagd met 10 et per woord, terwijl ook voor het overige Ned. Indië eenige verlaging zou zijn verkregen.

Het tarief van telegrammen naar Frankrijk zou waarschijnlijk van 125 op 75, misschien wel tot 5 cent per woord worden vermindert.

Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van Nederlandschen Leeuw, de WEGestr. Heer J. B. Palinekx, pastoor te Djokjakarta.

De gezondheidstoestand van den Koning laat weinig te wenschen over.

BUITENLAND.

Italie. Voordat Koning Humbert het ongezond klimaat van Rome verliet om zich naar Monza te begeven, heeft hij het dezerst gesteld, dat de noodlottige wet op de instellingen van 't Hofelijkheid bekrachtigt. Het eerste gevolg hiervan zal een groot aantal processen zijn, want vele stichters of weldoeners der *opere pie*, of hunne nog in leven zijnde erfgenamen zullen voor de rechtbank de teruggaven eischen der goederen, die, door de inneming van de Staat, nu geheel van hun oorspronkelijke bestemming zullen vervreemd worden. Welke ook de uitspraak der Italiaansche rechtbanken zij, de openbare meening is verantwoordigd over zoo een ongehoorde verkrachting van den wil der erftralers.

Een groot aantal kerken en kapellen, die in deze instellingen haar bestaan vonden, zullen gesloten moeten worden, daar haar eenige hulpbronnen hiervoor zijn opgedroefd.

Een ander gevolg van deze zoogenamde hervorming is, dat de economische crisis, die over het gehele schiereiland heerscht, op bedenkelijke wijze zal verergerd en de armen en hulpbehoevenden tot de uiterste wanhoop zullen gebracht worden.

Duitschland.—De *N. D. A. Z.* heeft uit de *Hamb. Corr.* een artikel overgenomen, waarin wordt gezegd, dat Russische bladen den Keizer van Duitschland zoo heftig aanvallen, dat niet alleen de in Duitschland verschijnende bladen, maar zelfs de Deutsche bladen in Rusland er geen uitreksels van durven geven. Er bestaat eene strenge censuur in Rusland.

—Te Berlijn zal een nieuw conservatief dagblad worden uitgegeven, dat beschouwd wordt als het orgaan van den Keizer zelf. Het zal verschijnen met 1 October en geïnspireerd worden door Z. M.; de voornaamste leden der Redactie van dit hoogst officieuze blad zijn door Wilhelm II zelf benoemd. Waarschijnlijk ook wel om de vele praatjes van Bismarck dadelijk tot hunne waarde of onwaarde te kunnen brengen.

—De *Rechts. Anz.* heeft voor Pruisen een schoolwetontwerp aangekondigd. Volgens het bericht, is het reeds zoover gered, dat het bij den landdag in de eerstvolgende zitting zal kunnen worden ingediend. Daarmede zal worden voldaan aan een eisch, die reeds in de Pruisische grondwet gesteld, maar waaraan tot nog toe niet was voldaan. De vroegere minister van onderwijs, dr. Falk, heeft in 1876 wel een volledig ontwerp tot regeling van het lager onderwijs samengesteld; maar de indiening bij de Kamers is toen afgestuit op het bezwaar, dat er tot de uitvoering een bedrag van 30 miljoen mark zouden worden vereischt, en de Regering op dat oogenblik geen kans zag, om hierin te voorzien. Nadat Falk in 1879 was afgetreden, heeft zijn opvolger, Puttkamer, het wetontwerp ter zijde gelegd. De tegenwoordige minister van onderwijs heeft in der tijd in den landdag gesproken van een ontwerp regelen de schoolwet, maar het heeft omtrent twee maanden, naer het heftig eisch Bismarck er bezwaar tegen had. Thans echter zal het er toekomen, en naar hetgeen nader er van wordt vernocht, zal het ontwerp een volledige organisatie en regeling van het lager onderwijs zijn.

—De verplichting betreffende de paspoorten in de Elzas-Lotharingen, is thans in zooverre gewijzigd, dat Franschen, welke aldaar een familierecht willen bijwonen, geen paspoort behoeven te hebben, maar kunnen volstaan met eene verblijfskaart voor den tijd van eenige dagen, die hun op aanvraag kan worden uitgereikt.

—Tusschen Duitschland en den Congo-staat is een verdrag getekend, betreffende de uitlevering van misdadigers en de gerechtelijke hulp in strafzaken in het Afrikaansche gebied, dat onder bescherming van Duitschland staat.

—Het rijtuig, waarin de Prins Regent van Beieren was gezeten, is aangereden door de Nymphenburger stoomtram, met het gevolg, dat de Prins er werd uitgeslingerd. Z. K. H. ontving echter in het geheel geen

letsel, en zijn adjudant, welke mede uit het rijtuig was gevallen, slechts weinig.

—In Duitschland is eenigen tijd geleden groote verontwaardiging gewekt, door de onbehoorlijke behandeling, die eenige officieren te Gotha aan soldaten hadden doen ondergaan. De zaak kwam voor een krijgsraad, en deze heeft dezer dagen uitspraak gedaan. Een officier is voor 10 jaren van de bevoorderslijst geschrapt, een onderofficier werd tot 2 jaren en een ander tot 14 jaar vestingstraf veroordeeld en aan 2 andere officieren werden niet minder zware straffen opgelegd.

—Den 17 Augustus zal te Constanzt, de plechtige vaandijding der Algemeene Wereldtaalvereeninging gehouden worden. De WEW. hr. Schleyer, uitvinder der wereldtaal, zal de feestrede uitspreken en de hoofdleider zijn van de verschillende feestelijkheden, terwijl een vriend-schappelijk middagmaal, waarvan van de prijs, met inbegrip van wijn, slechts 2 mark bedraagt, vele vrienden der wereldtaal aan den feest-disch zal vereenigen. Men verwacht bij die gelegenheid te Constanzt duizenden vrienden en beoefenaars van Volapük.

—De *Rechts Anz.* was op Maandag 2 Aug. de gast van Koningin Victoria. Zaterdagkwart voor tweeën liep het jacht *Hohenzollern* met den Keizer, prins Heinrich en zijn gevolg aan boord, de Belgische haven Ostende binnen.

Wegens moeilijkheid bij het aanleggen kon de Keizer niet onmiddellijk aan wal stappen en zoo werd hij reeds aan boord begroet door den Koning van België, den graaf van Vlaanderen en prins Boudewijn, die hem hartelijk welkom heette. Na elkander omhelsd te hebben, onderhielden de Vorsten zich een half uur in levendig gesprek en stapten vervolgens aan wal. Heer had de voorstelling der ministers en hoogeplaatsen burgerlijke en militaire autoriteiten plaats en vervolgens werd in het Station een wapenschouwing gehouden over een bataljon infanterie.

De Koning droeg ter eere van zijnen Gastheer een Duitsch uniform. Ten slotte reden beide vorsten met hun gevolg in zes hofrijtuigen door de feestelijk met vlaggen getooide straten naar het koninklijk chalet, waar het ontbijt werd genuttigd. Onderweg werd de Keizer zeer toegesmeekd; een ontzaglijke menigte begroette hem met daverende hoera's. Des avonds werd een feestmaal gehouden in het Casino.

Zondagmorgen om tien uur keerde de Keizer met prins Heinrich en gevolg weer aan boord van zijn jacht terug om er een godsdienstoefening bij te wonen. En na vervolgens nog een paar uren met den Koning te hebben doorgebracht, gebruikte hij met zijn gastheer een vertrouwelijk ontbijt in het chalet.

Tegen half vier vertrokken de hooge gasten weer, door den Koning, den graaf van Vlaanderen, prins

ke a pasa no tin grandi diferencia, coe lo ke ca si diariamente ta socedé den soldánan francés i boernan spanjô, di modo coe e getenan superior a trata hinter e asunto coe di mas grandi indiferencia. Sin embargo, proceder di Pisani i su soldadan, i conducta dje oficialidad a sirbi pa aumentá, pa encendé e odio, e venganza mortal di Catalannan contra e usurpadornan extranhero.

Poco dia despues dje suceso doloroso, Pisani, cabez dje monstruonan, a ser nombrá officier, na recompensa di un acción valerosa, i despues di algún luna, él a sali fó dje brigada italiana bai drenta un regimiento di caballeria.

A pasá un anja di lo ke nos a caba di contá. E gran ejército na Cataluña i e conducta moderá di su gefe, mariscal Suchet, a contribuí pa frankilizá e provincia ayí, mas koe ningún otro di Spanja. Hopi bende di guerilja a ser desbaratá fo di otro, i esnan koe a keda existi, tabata tené nan mes ketoe, riscando masjá rana bē noema di atacá. caba pa nan coeri bai busca un refugio na un provincia vecina.

Sin embargo a keda un, aunké visiblemente no muchoe numeroso, koe tabata doena e Francesnan medio dolor

di cabez. E bende ayí, retorzá de vez en cuando coe algun boer malcontentoe i contrabandistanan koe e ora ayí si, tabata risé haci un cuaké hecho mas valeroso, tabata generalmente considerá di poco valor, pasobra segun suposición él no tabata consisti sino di tres ó cuater homber noema. Ma, toch nan bala tabata pepitando un pa un dje dragondarnan, hibadó di cartaman di un punta na otro; oppassernan koe hiba cabai di nan officier bai come, tabata tras pasá coe punjal, schildwacht asesiná na post.

Tal sorto di hehoe i algún bē algoe di mas importancia ainda tabata socedé. Di dos ó tres piket di soldá koe sali, de laatste un tabata punjalá: hamás nunca bala dje enemigoe invisible a herá e cuater ó cincoe dragonder koe bai haci provision.

Desesperá di tantoe asesinato, e gefe francés a yegá di manda troepa hopi bē pa bai plamá e bende; nan a yega hasta di coge algun prisionero, ma desgraciadamente, parcé no tabata e verdadero hendenan, pasobra hehoe dje *“enemigoe invisible”*, manera e soldanan tabata yaméle, a keda ta continuá.

Ta un ora di tempoe koe un hermoso

solo a sali plama su promer rayonan di mainta riba e stad chikitoe Pola. Ta un ratoe koe *revellé* (diana) tabata tóci, i ya e officiernan tabata sperando caba nan almuerzo di arroz i carni di porco koe kokki di compania tabata preparandoe.

Na porta di un cas grandi, reglá pa caserne i koe tabata cad riba un plaza, tabatin un grupo di soldá koe, huzgando pa nan conversación animá, mester tabata trata riba un asunto di grandi importancia.

—“¿Coe punjal?”

—“Sí, matá coe punjal na post ayera nochí.” un di nan dici, contestando e pregunta. “I ta un di mas guapo di henter nos bataljón, un koe su wovo no sá kinipi na post. Ja nos ni un tin seguridad di nos vida más, si cos sigui asina ¡E pober Jolibois! Ta dweel mi dj’éle.”

—“Nan mester busca e *“invisible”*, un soldá otro a grita,” si ta cos por buskéle; ma mi ta hura, koe sigur él no ta hende coe carni i wesoe manera nos. Nunca un hende a miréle, á lo menos ni un koe ta na vida. Nunca su golpi a heridá, ma sí, él ta mata

unbé. Su cochieu i su balanan no sa hera nunca.”

Na e momento ayí un officier hoben a sali di un cas pa ya banda dje plaza, él a papia un dos palabra coe e sergeant koe tabata huntoe coe n’éle, caba él a kita drenta un caya. E sergeant a camina yega cerca e soldanan.

—“¡Vicus, Vicus (bam tende, bam tende)! un di nan a grita, “sigur ta algun order pa nos.”

—“Beso a adiziná, muchanan,” e sergeant a responde: “i lo ta un cos di mas importancia di lo ke boso ta kere. 25 homber koe a bahá warda antayera, mester prepara nan unbé. Den 10 minuut, hutenant Larose lo sali coe boso, di modi procura pa boso ta na manoe.”

Un cuarto di ora despues, e officier coe su hombernan a sali fó di stad. Durante un marcha di 4 ora largoe, den solo cayente i riba un camina toer na santoe, e soldanan tabata puntra nan mes, ta kiko por ta obheto dje expedición ayí, ma maské com nan tabata cansa nan cabez, nada nan por a sacá fó coe seguridad, di modi koe cada un di nan por a corda lo ke tabata parcéle bon.

El ta continuá.

Boudewijn, alsmede de burgerlijke en militaire autoriteiten uitgeleid onder dezelfde formaliteiten als bij de ontvangst waren in acht genomen, en onder geestdriftige toejuichingen van de saamgestroomde menigte ging de *Hohenzollern* onder zeil naar Engeland.

Maandagmorgen om tien uur stapten de hooge reizigers te Cowes aan wal en reisden onmiddellijk naar Osborne, waar zij door de Koningin werden ontvangen.

Engeland heeft wel reden den Keizer ditmaal bijzonder hartelijk te onthalen, daar de onderhandelingen over de verdeling van Afrika waarschijnlijk niet zoo gunstig voor Engeland zouden uitgevallen zijn, als koningin Victoria en keizerin Frederik niet haar invloed op den Keizer hadden doen gelden. Zelfs moet Caprivi zoo tegen de overeenkomst geweest zijn, dat hij er aan dacht zijn ontslag te nemen. Aan het departement van buitenlandse Zaken was er misschien niemand, behalve de nieuwe secretaris Von Marschall, die met het tractaat was ingenomen. Vooral was men verbaasd over het laastig en overijld sluiten van het tractaat en alleen de ingewijden wisten, dat de Keizer de zaak wilde afgedaan hebben om zijn zeereis naar het Noorden te kunnen aanvangen en om daarna in Engeland tevreden gezichten te zien.

Frankrijk.—In de *Contemporary Review* komt een artikel voor van Gabriel Monod, welke Franse schrijver er op wijst, dat de internationale verhouding tusschen Duitschland en Frankrijk in de laatste jaren eene groote verandering heeft ondergaan. Vele personen beginnen te zeggen, dat, hoe sterk ook de internationale ijverzucht en de druk der steeds toenemende oorlogstoerusting moge hebben gewerkt, de tijd niet meer ver is, waarop de ernst der sociale en economische vraagstukken al het andere naar den achtergrond zal dringen. Een men 50 jaren verder is, zal de vraag, hoe de grenzen van het staatsgebied moeten worden bepaald, zijn vervangen door de vraag, hoe de maatschappij moet worden georganiseerd. Reeds is het gevoel der ijverzucht tegenover Duitschland bij lange na zoo heftig niet meer als eenige jaren geleden, en de aftreding van Bismarck, die in zijn persoon al de droevige herinneringen van het jaar 1870 belichaamt, in verband met de troonsbestijding van den jongen Keizer, die met den oorlog niets te maken had, heeft op de voorstelling en de opvatting der Fransen een blijvend indruk gemaakt. Monod verzekert, dat zijne landgenooten ten opzichte van keizer Wilhelm II eerst wantrouwen, later nieuwsgierigheid, eindelijk zelfs eene zekere sympathie hebben gevoeld; ten slotte spreekt hij de hoop uit, dat nog wel een weg zal kunnen worden gevonden, om Frankrijk en Duitschland volkomen met elkander te verzoenen.

— Een geval van hondsdelheid bij een mensch heeft zich dezer dagen te Parijs voorgedaan. De aangetaste is een 28jarig jonkman. Hij lag op den hoek der rue Montmartre onder allerlei zenuwtrekkingen op den grond, en toen eenige personen uit de menigte, die zich om hem heen verzameld had, hem wilden helpen, riep hij hun toe: „Raak mij niet aan! 't Is hondsdelheid!” Daarop deinsden allen verschrikt terug. Later, toen hij wat bedaard was, verzocht hij zelf naar een politie-bureau gebracht te worden. Daar kreeg de ongelukkige opnieuw een aanval, gedurende welken hij ieder bezwoer, niet in zijne nabijheid te komen. Toen die aanval voorbij was, deed hij zelf een dwangbuis aan en daarop stapte hij gewillig in een ontboden ziekenwagen, die hem naar het gasthuis bracht, waar het bleek, dat hij werkelijk aan hondsdelheid leed. De geneesheeren houden hem voor verloren.

Engeland.—Aan de werkstaking der dokwerkers en spoorwegarbeiders in Zuid-Wales, zullen onstreeks 150,000 personen deel nemen. In de dokken te Liverpool, verlieten zaterdag alle arbeiders om 5 uur het werk, en zij willen dat voortaan el-

ken zaterdag doen, maar het dokbestuur wil dit niet inwilligen. De spoorwegarbeiders willen, dat de wekelijksche werktijd tot 60 uren zal worden beperkt, en dat zondagsarbeid beter betaald wordt. Te Cardiff is eene vergadering gehouden, waarbij de vertegenwoordigers van de arbeiders uit verscheidene dokken een offensief en defensief verbond sloten, om de spoorwegbeambten bij te staan.

— *Daily Chronicle* bevat een petitie aan de Koningin, die zij meent, dat allen zullen ondteekenen, welke het onrechtvaardige inzien van het vonnis, waarbij zes man van het 2e bataljon grenadiers veroordeeld zijn, en thans met den geringsten gawdief worden gelijk gesteld. Verscheidene officieren, die het best op de hoogte zijn van de redenen, die tot muiterij hebben geleid, zijn in de laatste dagen op Windsor-Castle ontboden, om de Koningin van een en ander op de hoogte te brengen, welke voor zich-zelf overtuigd is, dat geheime redenen aan de dienstweigering ten grondslag liggen, naar welke redenen zij dan ook voornemens is, een grondig onderzoek in te stellen.

— De commissie tot bescherming van inhoorlingen tegen sterken drank heeft een adres tot onzen Koning gericht, waarin zij verzoekt, dat Zr. Ms., Regeering medewerke tot de voorgestelde maatregelen tot belastingen en controle van den drankinvoer in Afrika.

— Het vredescongres te Londen, stichtte al dadelijk onvrede. De Franse gedelegeerde zeide, dat Europa niet tot rust zou komen, voordat Elzas-Lotharingen weer bij Frankrijk gevoegd was, waarop de Duitse gedelegeerde antwoordde, dat de Duitschers de inlijving dier gewesten slechts als een onveranderlijk historisch feit kunnen opvatten. De Deense afgezant sprak zijn leedwezen uit over het verlies van Sleeswijk-Holstein. De Italiaansche afgezant en voorzitter, Villari, had moeite, om zelfs op het congres den vrede te bewaren.

— Als een merkwaardig teeken van de steeds toenemende gunstige gezindheid der Engelsche protestanten ten opzichte van de Katholieken, verdient de inschrijving te worden beschouwd, welke is geopend voor de verkrijging van een waardige gedachtenis aan den beroemde sterrekundige Jesuit Pesory, onlangs overleden. (Geen twijfel of de benoedigde 650 pd. st. zullen er komen.)

Een halve eeuw terug zou bij het voorstel tot een gedachtenissteeken aan een Jesuit een kreet van verontwaardiging door geheel Engeland zijn vernomen.

Rusland.—De keizer van Rusland heeft bij gelegenheid dat zijn minister van Oorlog, generaal Wagnowsky, het feest van zijn vijftigjarigen dienst vierde, opnieuw verkondigd dat al zijne wapeningen alleen ten doel hebben den vrede te bewaren. Hij heeft namelijk tot den jubilaris een schrijven van gelukwensching gericht, waarin hij zegt dat het vaderland zeker een sterke legerorganisatie nodig heeft, niet om aan te vallen, maar alleen om de onschendbaarheid en de eer van den Russischen Staat te waarborgen en de onschatbare voordeelen van den vrede te beschermen, dien de keizer met Gods hulp nog langer hoopt te behouden.

Misschien achtte de keizer deze verklaring noodig, omdat de minister pas vier weken geleden in Frankrijk had doorgebracht en allerlei gissingen over een Russisch-Fransch verbond daaraan werden vastgeknoopt.

Mogelijk, ja waarschijnlijk is het zoo las men in de *Hamb. Corr.*, dat de Russische minister gedurende zijn verblijf te Parijs en te Vichy over een gemeenschappelijk veldtocht van Frankrijk en Rusland met Freycinet en hooge Fransche militairen heeft gesproken, maar tot een bepaald verbond schijnt het toch niet gekomen te zijn.

Het Franse blad *Le XIX ième siècle* deelt mede dat er volgens berichten uit St. Petersburg een nieuwe samenzwering van nihilisten is

ontdekt en dat vele personen zijn gevangen genomen.

Oostenrijk.—De Keizerin van Oostenrijk zal, naar gemeld wordt, na den verjaardag des Keizers, 18 Aug. Aug. naar Nederland komen, om van daar uit met het jacht van lord Dudley haar zeereis te beginnen.

Turkije.—Zondag morgen 26 Jul. was in de Armenische patriarchale kerk te Constantinopel, eene buitengewoon groote menigte. Een jongeling, klom op een stoel en hield eene hevige smaadrede tegen den Patriarch. Deze protesteerde, maar toen viel het volk hem aan. Hij vluchtte in de sacristy en in een winkel buiten de kerk; maar overal werd hij uitgehaald, deerlijk mishandeld, terwijl men hem de haren uit den baard rukte. De politie en de soldaten konden den leider van het oproer in hechtenis nemen; maar hij zeide, dat hij Russisch onderdaan en dus onschendbaar was. Toen men daarop niet scheen te letten, doodde hij den officier, die hem wilde aanhouden; maar toen werd hij op zijn beurt gedood door de soldaten, die het volk chargeerden. Het volk antwoordde met revolvershots en van beide zijde vielen er vele dooden en gewonden. De krijgswet is nu afgekondigd in de wijk, waar de kerk staat.

Onder degenen, die onlangs te Erzerum gedood werden door de Turksche soldaten en oproerlingen, is ook de algemeen geachte Armenische bisschop van Erzerum. Het bekend worden van dat feit heeft het vuur der verontwaardiging van de Armeniërs nog aangewakkerd. Men vrees voor nieuwe bloedige slachtingen, door Kurden, Circassiërs en half uitgehongerde Turksche soldaten gepleegd, doch waarvan de grootvizier en de prov. gouverneurs de aanstokers zullen zijn. Er gaat weder een adres van Armenië naar den Czaar, om verlof tot vestiging in Rusland, en om gronden ter bebouwing in dat rijk.

Egypte.—Te Zanzibar is de Franse bisschop Mgr. Lavinaac, aangekomen, na een voorbeeldloos korte reis van zes-en-veertig dagen van het zuidelijk einde van het Victoria-meer. Zijne karavaan ontmoette Emin-pacha, welke zelf niet wel was, terwijl een of meer zijner officieren gevaarlijk ziek waren.

Vandaag wordt aan de *Times* gemeld, dat de Arabische bevolking aldaar, opgehitst door stokebranden, beangstigd begint te worden, doordien zij hun vertellen, dat Englands protectoraat ten doel heeft, de dadelijke afschaffing der slavernij.

Zuid Amerika.—Even snel als ten vorige jare in Brazilië, is thans in de Zuid-Amerikaansche republiek Argentinië eene omwenteling uitgebroken. Er heerschte reeds sinds eenige weken eene gevaarlijke gisting, en zelfs werd een complot ontdekt tegen het leven van den president der republiek, dr. Juarez Celman. Deze liet generaal Campos als den hoofdschuldige in de gevangenis werpen. Bij het leger wekte dit groot misnoegen. De officieren van het te Buenos-Ayres in garnizoen liggende 10e regiment ruiden hunne soldaten tot revolutie op, en ofschoon de overheden terstond krachtige maatregelen namen, om het oproer in zijn begin te smoren, mocht hun dit niet gelukken. Troepen uit de provinciën zijn tot ondersteuning van het gouvernement toegesnel; zij hadden 40 kanonnen meegebracht en met hen herwon de teruggekeerde president Celman het verloren terrein. Generaal Campos, wiens arrestatie de aanleiding tot de uitbarsting had gegeven, was gesneuveld. De opstandelingen hebben zich overgegeven op voorwaarde van levensbehoud. Zoolang Celman president blijft, is er echter weinig zekerheid.

Van alle zijden komt bevestiging van het bericht omtrent het einde en mislukken der omwenteling; maar men moet daarom nog niet denken, dat de gemoederen bedaard zijn. Zeer tegen hun zin en alleen omdat ze geen patronen meer hadden, legden de opstandelingen, die in den

strijd al het voordeel aan hunne zijde gehad hadden, de wapenen neder. Zij wilden nog eerst met het blanke wapen den strijd voortzetten, maar dat weigerden de aanvoerders bepaaldelijk. Te verwonderen is het niet, dat nog telkens kleine botsingen plaats hebben; President Celman heeft tot demping der beweging allerlei gespuis in dienst genomen, en dat wordt gevaarlijk nu er voor hen niets meer te doen is. De verbittering tegen president Celman is onbeschrijflijk, en men vrees een aanslag op zijn leven.

Dank zij den steun van Europeesch kapitaal, biedt Buenos-Ayres tegenwoordig in alle opzichten het schouwspel aan van eene nieuwweretsche wereldstad. Buenos-Ayres wedijvert zelfs met New-York; het bezit reeds groote geldpaleizen en weelderige clubgebouwen. Argentinië is trouwens een wonder van groei-kracht. Eerst kort geleden zijn de Argentijnsche spoorwegen gaan aanleggen, en reeds is hun net even groot als dat van Spanje en eens zoo groot als dat van België. Indien het geoorloofd is, landen bij menschen te vergelijken, zouden wij zeggen, dat de Argentijnsche republiek den ken doet aan een jongmensch van veel talent en werkkraacht, die sharp is dan een Yankee, maar ook weelderiger dan de Parijenaar en bij wien de *bosses* van het karakter volkomen door die van de speedzucht vervangen is; in tijden van voorspoed eene verschijning, niet zonder eene zekere aantrekkelijkheid, die geld kan krijgen tegen eene matige rente; in tijden van tegenspoed een man zonder zelfbehoefte, in staat van de eene dwarschaaf in de andere, van kwaad tot ergert te vervallen; die in staat is, zijne schulden niet te betalen, en alleen zal beproeven, om er weer boven op te komen, behalve het eeng afdoende, dat vervat is in het bekende „Hoy me uzo!” De Argentijnsche republiek is voor ons niet zonder belang. In den jongsten tijd vertrokken vele Nederlanders derwaarts.

In Chili gaan staatkundige woelingen gepaard met ongeregelheden onder de werklieden, in den omtrek van Antofagasta en Iquique, de stapelplaatsen voor den uitvoer van de meststoffen, waarmede de Chileensche regeering een aanzienlijk deel van hare inkomsten trekt.

Ten gevolge der talrijke moeilijkheden is besloten van het houden eener internationale tentoonstelling te Chicago in het volgend jaar af te zien, en deze tentoonstelling een uitsluitend nationaal karakter te geven.

— Eenige veekooptieden, welke als passagiers aan boord waren van het stoomschip Chicago, dat van Londen te New-York aankwam, hadden onderweg het schip geplunderd en den kapitein mishandeld. Toen het schip in de haven kwam, gaf het noodsein; de politiebood kwam het aanstands ter hulp. De dieven werden aangehouden.

NOTICIANAN DI CABEL.

Recibi dia 30 di Agosto.

Nan ta sigurá koe Emperador Wilhelm a propone pa Austria, Rusia i Alemania retirá tropanan koe cada un di nan tini na nan frontera, na Czar a rechazá e proposición.

Berlin.—Stad Tokay na Hungría tabata completamente destruí pa un incendio.

Turquia i Alemania a cabá di firma un tratado di comercio.

Courantnan aleman ta bisa koe ta conducta di Austria ta e única amenaza contra e proposición di emperador Wilhelm.

Madrid.—Cólera ta aumentá na Valencia, Toledo i Alicante.

Gobernador di Melilla a pidi algun tropa.

Nan tin miedoe koe la Reina no ser recibi na San Sebastian koe tanta cordialidad manera Sagasta, ex-presidente di Conceho, tabata.

Recibi dia 2 di Setiembre.

Paris.—Mr Thebaud a pidi general Boulanger, pa telegrafo, di responde riba lo ke courant *El Figaro* ta sostené, koe durante e general ta-

